

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici. Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

LETO X.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, 19. maja 1927.

Telefon št. 2552

ŠTEV. 57.

Fr. Zelenik:

Kriza naše industrije.

Izkušnja nam pravi, da tekom bolezni v gospodarstvu, kar pogrešno imenujemo krizo, zastane prodaja, pade potrošnja, čeravno se ni zmanjšalo število potrošačev, ki rabijo blago ali si ga ne morejo nabaviti, ker so brez zadostnega ali sploh brez zaslužka. Zmanjša se pa tudi proizvodnja in podjetnost, čeravno si tovarnar, trgovec, obrtnik prizadeva, da bi obratoval in kupčeval v tistem obsegu, kakor prej. Denar izgine. Ni jasno in mnenja so jako različna, kaj povzroča tak zastoj, to bolezen, in zato so različna tudi sredstva in pota, katera se predlagajo in svetujejo za zboljšanje tega stanja.

Velik del naše industrije je zašel v krizo, ki se je začela leta 1924. z podražitvijo oziroma z zboljšanjem našega dinarja. Podjetjem je zmanjkalo obratne glavnice, in niti za drage obresti niso mogla več dobiti denarja, akoravno so ga imela preje dovolj.

Po mnogostranskih poizvedbah in pojasnilih je očitno, da je veliko podjetij bilo ustanovljeno z nezadostno glavnico. Mnoga podjetja so ustanovile banke ter vodile kot svoja posestrimska podjetja, a pozneje so spravile delnice na trg. Glavnica je bila nezadostna in raditega so potrebovala taka podjetja kredit, ki je pa bil jako drag. Plačevalo se je tudi do 24 in še več odstotkov. Kdor količjak pozna življenje, mora uvideti, da tako ogromnih obresti ni mogoče trajno zaslužiti, poleg tega pa še doseči kak dobiček in amortizacijo naprav. Ni čuda, da so razna podjetja podlegla in propadla, mnoga pa životarijo bedno življe-

nje. Takih primerov je posebno na Hrvatskem veliko. Banke niso ali so le redkokdaj izgubile, ker so si dovolj zavarovale svoje terjatve.

Iz poizvedb pa je tudi razvidno, da je marsikatero podjetje propadlo tudi radi nesposobnega vodstva. Nastavljali so se v podjetjih ravnatelji in upravniki, ki pojma niso imeli o gospodarskem poslovanju in obratovanju in še danes ima marsikatero podjetje tako vodstvo.

Večinoma je bilo komercialno vodstvo slabo, manjkrat je krivo propada tehnično vodstvo. Prodajo in njeno organizacijo so prevzemali ljudje, ki niso zrastle v trgovini, ampak jih je usoda vrgla iz njihovih dotodanjih poklicev. Mnogo je takih vsiljenec, ki še danes večajo brezposelnost pripadnikov trgovskega stanu. So bili pa tudi drugi večji ali manjši nedostatki, takozvane otroške bolezni, katere mora preboleti skoraj vsako novo podjetje.

Slišijo se pa prijetni glasovi, da bolezen ali kriza v industriji poenjuje, da se obrača na boljše in da se bližajo ugodnejše prilike. Tekstilna industrija v obče ni trpela. Le mlinska industrija in potem tovarne čevljev se nahajajo še vedno v težkem položaju in ne čutijo zboljšanja.

Veseliti se moramo teh prijetnih glasov, ker nam obetajo olajšanje v vsem našem gospodarstvu. Nadejati se moremo, da bodo tudi za trgovino nastopili boljši časi, kar je že jako potrebno, ker je položaj trgovine skrajno neugoden in brezposelnost med pripadniki trgovskega stanu zelo velika.

Uspehi svetovne gospodarske konference.

O verjetnih uspehih gospodarske konference v Ženevi piše strokovnjak:

Komaj so začele komisije s svojim delom, se da uspeh konference že precej dobro oceniti. S 13. majem je bilo pravo delo konference takorekoč končano. Način dela je ta-le: Glavne komisije so tri; vsaka je razdeljena v podkomisije in te zopet izvolijo za detajlna vprašanja specialne pododbore, kojih edina naloga je ta, da o vsakem predloženem detajlnem vprašanju kolikor mogoče hitro in soglasno izdelajo konkretne predloge in resolucije. Vse delo specialnih odborov pregleda komisija in ga spravi v sklad, ga izroči nato glavni komisiji in tam mu dajo obliko končne resolucije. Tri glavne resolucije pridejo v zadnji zaključni plenarni seji še enkrat v generalno debato, nakar jih sprejmejo.

Sedaj mislijo, da bi Zveza narodov v septembru sklicala splošno konferenco vseh držav, na katero bi smeli priti samo uradni zastopniki. Tem zastopnikom naj bi se predložil ves kompleks resolucij; in tiste države, ki bodo te resolucije zares ratificirale, bodo v bodoče nanje vezane. Računijo s tem, da se bo večina držav odločila za sprejem več resolucij, s čimer bi bila do gotove meje zajamčena izvedba sklepov svetovne gospodarske konference. Vsekakor ima ta način izvedbe še najprej upanje na uspeh konference kot take.

Tudi resolucije kot take, ki jih bodo napravile posamezne komisije, se dajo že precej jasno pregledati; največji bo uspeh trgovskopolitične in carinskopolitične komisije, ki je že

tudi pri delu prvih dveh dni izborna funkcionirala.

S tem preidemo na resolucije carinsko- in trgovsko-politične komisije.

Najvažnejše priporočilo te komisije bo menda poenotenje temeljev vseh mednarodnih trgovskih pogodb. Druga priporočila zanj so: poenotenje carinske nomenklature; poenotenje carinske odmere; sistematično mednarodno znižanje carinskega nivoja; podaljšanje dobe trgovskih pogodb od sedaj normalno enega leta na v bodoče normalno pet let; odprava vseh onih določb v trgovskih pogodbah, ki stvarno ne spadajo noter (naselitev, doseljevanje, izseljevanje), pri čemer naj bi bila ta vprašanja v splošnem že prej urejena; odprava uvoznih in izvoznih prepovedi; preprečenje uvozne carine na blago, ki ga eksportirajo iz lastne dežele in ki bi se moglo porabiti za dumping.

Težko pa, da bi se sklenila takšna resolucija o trgovskem monopolu, in to vsled zelo ostrega protesta Rusov, ki skrbno varujejo svoj trgovski monopol; prav tako bo iz drugih vzrokov težko kaj z resolucijo o vplivu nakupne moči na zunanjo trgovino. Od gori omenjenih resolucij bosta resolucija o poenotenju nomenklature in o temelju trgovskih pogodb imeli skoraj neposredno za nadaljno posledico konkretna pogajanja, ki bodo pač nekaj časa trajala, preden se bo mogel doseči splošen praktičen uspeh.

Dalje preidemo na resolucije industrijske komisije.

Te resolucije je bolj težko prijeti. Vprašanje kartelov bi bili morali prvotno, v prvi vrsti obravnavati, pa se vsled nasprotstva med podjetniki in delavskimi zastopniki zaenkrat ne bo dal doseči enoten sklep. Nasprotno so

pa vsi člani komisije enotnega mnenja, da se dajo v vprašanju racionalizacije doseči sklepi zelo dalekosežnega pomena. Glede ugotovitve položaja posameznih industrijskih panog ne računijo z dalekosežnimi zaključki.

Presenetljivo ugodno pa presojajo sklepe poljedelske komisije.

Ze danes smatrajo za precej gotovo, da se bo prva in najvažnejša resolucija te komisije ne samo predložila, temveč v tej ali oni obliki tudi izpeljala; to je predlog o ustanovitvi mednarodnega kreditnega izmenjevalnega in posredovalnega urada za mednarodno poljedelstvo. — Smo v zadnji številki »Trg. lista« to že na kratko omenili. — Dočim morejo dajalci kredita za poljedelstvo v Angliji, v U. S. A. in v Kanadi svoj denar že komaj placirati, vlada zlasti v Vzhodni Evropi izredno pomanjkanje poljedelskega kredita, ki naj ga sedaj ta akcija odpravi. Pri tem mislijo izrecno na ustanovitev mednarodnega poljedelskega kreditnega zavoda. Druge resolucije se bodo pečale z velikim približanjem poljedelskih in konsumnih zadrug in z odredbami glede dviga kupne moči kmečkega prebivalstva kot najvažnejšim predpogojem za pomnoženo prodajno možnost industrijskih izdelkov.

To je v glavnih obrisih delovno področje treh velikih komisij z njih pododbori. Seveda ne bo prav lahko v zaključni redakciji vse te podrobnosti enotno oblikovati in je tudi pričakovati, da bo v prav zadnji seji svetovne gospodarske konference prišlo povodom te končne redakcije v plenumu še do precej ostrih spopadov. Pa tudi, če se ne bo posrečilo, da bi se vse te resolucije soglasno priporočile vladam v sprejetje, bo strokovno vsa snov vendar tako temeljito prerešena, da bo napravljeno za eventualne poznejše sestanke tudi glede odklonjenih resolucij vendar tako obsežno in dragoceno predelano, da bo v katerikoli obliki tudi ta snov prišel napredku v svetovnem gospodarstvu v dobro.

UREDITEV DELAVNEGA ČASA V TRGOVSKIH OBRATIH.

Zdi se, da prehajamo tudi glede ureditve delavnega časa v trgovskih obratih v novo fazo. Dvomimo pa, da je prišla s tem ta pereča zadeva že v zaključno fazo. Kakor znano je ministrstvu trgovine in industrije izdelalo pred časom načrt pravilnika o ureditvi odpiranja in zapiranja obratovališč, kojega je poslalo vsem zainteresiranim korporacijam v izjavo. Po poročilih iz Beograda je prejelo ministrstvo izjave že od vseh korporacij in je zbrani material predložilo ministrstvu za socialno politiko. Po zakonu o zaščiti delavstva mora namreč to vprašanje končno urediti minister za socialno politiko, toda v sporazumu z ministrom za trgovino in industrijo. Te dni se bo vršila konferenca zastopnikov obeh ministrstev, na koji se bo na podlagi primljenih izjav in izraženih zahtev korporacij delodajalcev in delojemalcev, v kolikor se jih bo moglo pač upoštevati, izdelalo definitivno besedilo uredbe.

PAPIRNATI DROBIŽ SE VZAME IZ PROMETA.

Minister financ je ponovil že enkrat izdano odredbo, da se vzame iz prometa papirnat drobiž po 1 Din, po 50 in 25 par najkasneje do 30. septembra t. l. Papirnat drobiž se zamenjuje za kovan drobiž pri davčnih uradih v državi. Po preteklem 30. septembru t. l. izgubi papirnat drobiž svojo nominalno vrednost.

Delniške družbe v Sloveniji v l. 1919—1925.

Vseučiliški profesor g. dr. Albin Ogris je pod tem naslovom v posebni brošuri priobčil jako zanimivo študijo o gospodarskih uspehih in imovinski strukturi naših delniških družb. V svoji študiji prihaja do narodno - gospodarsko jako zanimivih izsledkov. K glavnim vzrokom manj zadovoljivega občega uspeha zadnjih treh prišteta g. pisatelj nezadostno finančno podlago večine naših delniških podjetij. To dokazuje dejstvo, da znašajo pasivni obrestni saldi pri industrijah in trgovskih delniških družbah

v l. 1923	34.86%	delniške glavnice
v l. 1924	38.24%	delniške glavnice
v l. 1925	36.80%	delniške glavnice

Prometni kapital obstoji povprečno preko 50% iz terjatev, s preko 45% iz blagovnih zalog in le ca 5% prometnih sredstev je morda takoj likvidne narave.

Zanimiva je tudi statistika o razmerju lastnih sredstev napram tujim sredstvom delniških družb, izkazano za vsako leto posebej. Ako vzamemo lastna sredstva z eno enoto, so se tuja sredstva od leta 1919 dalje do l. 1925 dvignila od 0.76 na 2.80.

Neugodno so vplivala na uspehe delniških družb tudi davčna bremena, ki so se v primeri z delniško glavnico dvignila od 2.89% v l. 1919 na 13.31% v l. 1925. G. pisatelj v svoji študiji iz tega razloga pledira za znižanje davčnih bremen. Posebno se obrača proti davku na poslovni promet, ker se v današnjih razmerah po velikem številu že ne da več prevaliti na poslednjega potrošnika. Davek na poslovni promet smatra za najprimitivnejšo davčno vrsto, ki je po svojih posledicah nesocialna in naravnost verižniške prirode, ker podraži vsak predmet ob vsaki posamezni trgovski transakciji. Zanimivo je tudi stališče g. pisatelja napram dohodnini, katero plačujejo delniške družbe za svoje nameščence. Glede te je mnenja, da jo družbe samo pobirajo, dočim jo vsled prevalitve plačuje vse občinstvo, vsled česar se je ta davek v obliki zvišanih blagovnih cen in kreditnih kondicij spremenil v pravcat indirektni davek. — Študija po svojih izvajanjih zasluži splošno pozornost in bi jo moral proučiti vsak, ki se zanima za naše gospodarstvo v povojni dobi. — Brošura stane 25 Din in se naroča pri pisatelju g. dr. Albinu Ogrisu v Ljubljani, Ciril Metodova ul. 16.

PRODAJA BLAGA IZ IZLOŽBE.

Centrala za borbo proti nečedni tekmi v Berlinu je na vprašanje glede nakupovanja blaga, katero zahteva od slučaja do slučaja občinstvo, podala sledečo izjavo: Ako je blago v izložbi opremljeno s cenami, smatra občinstvo, da more to blago iste kvalitete in po isti ceni kupiti tudi v prodajalni. Ako pa trgovec enakega blaga nima več na zalogi, je po ustaljeni judikaturi dolžan, isto blago prodati iz izložbenega okna, vendar mu ga ni treba takoj vzeti iz izložbe, ako bi vsled tega trpela aranžirana izložba. V tem primeru mora predmetno blago rezervirati za kupca. Iz izložbe prodano blago je v izložbi označiti kot prodano.

REFORMA KALDRMINE.

Generalna direkcija carin pripravlja uredbo o kaldrmini, ki se predvidoma v najkrajšem času uveljavi za celo državo.

Kup po vzorcu. — Pomen trgovinskih oblačjev in šeg.

Sodne odločbe.

Tožena stranka je naročila več tisoč metrov blaga za izdelavo bolniških hlač in bluz. V naročilnem pismu 11. julija 1924 je izjavljala, da more uporabiti le predpisano blago izvestne širine po priloženem vzorcu, natančno iste uravnave, le proge morajo biti rdečkaste ali zelenkaste. Tožena stranka je blago dobila in sprejela, ga predelala v bolniške hlače in bluže, toda ministrstvo za javno zdravje je sprejem odklonilo, ker je kemijski laboratorij 31. januarja l. 1925 izjavil mnenje, da dobavljeno blago ne ustreza vzorcu, zlasti ne glede jakosti, teže in števila niti v enem pravcu. Tožena stranka radi tega svoji dobavitelji ostanka kupnine v znesku 12.000 Kč ni plačala in je svojo škodo, ki ji je nastala v znesku 21.600 Din, prigovarjala tožbenemu zahtevku v pobot.

Prvo sodišče je izreklo, da ta odškodninska terjatev tožene tvrdke ne obstoji. Toženka je dobavljeno blago sicer že predelala in uporabila ter ga dobavila v drugo roko; ne razpolaga torej več z njim in ga ne more vrniti, kakor ga je dobila. Blago je torej že sprejeto in sicer v izpolnitve pogodbe. Navzlic temu pa toženka ni izgubila pravice, zahtevati od tožnice jamčevanje za kakovost blaga. Po izvedencu je namreč dognano, da se z navadnim pregledom ni moglo ugotoviti, ali ustreza blago vzorcu, marveč je za to treba preiskave z aparati in kemične analize; da pa ni navada, da bi trgovec dal blago pred uporabo na tak način preiskati. Gre torej za tajne napake, ki jih toženka pri prevzemu blaga ni spoznala in po rednem trgovskem poslovanju tudi spoznati ni mogla. Za tako napako pa jamči dobavitelj tudi po prevzetju blaga še vedno po §§ 922 in 932 obč. drž. zak. — Toda po mnenju istega izvedenca je dobavljeno blago ustrezalo naročilu. Po preiskavi naročilnega vzorca in vzorca od dobavljenega blaga je izvedenec dognal, da sta oba vzorca tako s tkalsko-tehniškega, kakor z materialnega stališča enako vredna. Vprašanje o teži in jakosti blaga je pustil izvedenec odprto, ker vzorca za to ugotovitev nista zadostovala. Tožena stranka ugovarja seveda, da je blago naročila strogo po vzorcu in da bi bila toženka morala blago tako izdelati, z isto jačino in težo. Izvedenec pa pojasnjuje, da pomeni beseda »uravnava« v naročilnem pismu samo število niti, v naročilnem pismu pa ni govora o jakosti in teži. Vendar bi po mnenju tega izvedenca in mnenju strokovne zveze tkalcev moralo biti izrečno pogojeno, če je toženka zahtevala isto jakost in težo, ka-

kor jo ima naročilni vzorec. Z naročilom tožnici vposlani vzorec pa po mnenju izvedenca niti ni zadostoval za ugotovitev jakosti in teže. Vendar bi po mnenju tega izvedenca in mnenju strokovne zveze tkalcev moralo biti izrečno pogojeno, če je toženka zahtevala isto jakost in težo, kakor jo ima naročilni vzorec. Z naročilom tožnici vposlani vzorec pa po mnenju izvedenca niti ni zadostoval za ugotovitev jakosti in teže. Če pa toženka v tem pogledu ni stavila specijelnih zahtev, tudi toženka ni imela povoda zahtevati večji vzorec. Toženka torej nima naslova, da bi mogla od tožnice zahtevati jamčevanje za slabšo kvaliteto ali pa odškodnino.

Prizivno sodišče je pritrdilo sodbi prvega sodišča. — Sporno blago je bilo naročeno po »priloženem vzorcu po strogo isti uravnavi«. Po izvedencu pa pomeni »uravnava« zgolj število niti, ni pa v teh besedah izražena zahteva po izvestni teži in jakosti blaga. Slednjega toženka po vposlanem vzorcu niti ugotoviti ni mogla, ker je bil vzorec za to ugotovitev premajhen. Zveza tkalcev pa tudi ugotavlja, da bi se morala toženka ob naročitvi blaga to težo in jakost izrečno izgovoriti. Po mnenju izvedenca in zveze tkalcev pa je dobavljeno blago enako vredno vzorcu in polno vredno. Naročilo blaga strogo »po isti uravnavi« je torej bilo zamišljeno po vzorcu le glede na število niti, ne pa glede teže in jakosti. Če je pa ministrstvo že predelano blago dalo toženi stranki na razpolago in je toženka nato prodala blago za nižjo ceno, ne da bi za to imela pristanek tožeče stranke, je toženka lahko to storila, toda na svojo odgovornost. Očividno je imela toženka izročiti ministrstvu blago s pogodbeno določeno težo in jakostjo, a pri tožeči stranki toženka takega blaga ni naročila. Toženka pa je izpolnila pogodbo, kakor jo je s toženko sklenila in ji zato ni odgovorna za škodo, ki jo je toženka utegnila imeti pri nadaljnji prodaji blaga.

Revizijsko sodišče je pa spremenilo prizivno sodbo in izreklo, da je vtoževana terjatev 12.000 Kč s prejemi v celoti poravnana s protiterjativjo, ki jo ima toženka v znesku 21.600 Din proti tožeči stranki, v tem smislu, da obrestni sploh niso vzete v poštev. — Toženka blaga ob sprejemu ni mogla grajati, ker je šlo za tajne napake, ki jih po rednem trgovskem poslovanju ni mogla spoznati (čl. 347 trg. zak.). Izvedela je zanje šele po preiskavi kemičnega laboratorija in to takoj sporočila tožničnemu zastopniku, tako da je ta tožnico obvestil že 8. februarja 1925. Tudi je toženka s pismom 25. februarja 1925 obvestila tožnico, da se vodijo pogajanja, da država blago vendar-le

sprejme proti primernemu popustu na kupnini, toženka pa na vse to ničesar ni ukrenila. — Radi tega se toženka ne more sklicevati na to, da je toženka blago prevzela in naprej oddala.

V mnenju zveze tkalcev je sicer izraženo mnenje (trgovinski običaj), da mora biti pri naročilih po vzorcu blago kolikor mogoče enako vzorcu, da pa mora naročevalec posebej naglasiti, če hoče, da naj ima tkanina določeno jakost in težo. Obe spodnji sodišči sta vzeli za podlago ta običaj in sta dalje tudi z ozirom na izvedeniško mnenje, da je vzorčno in dobavljeno blago enakovredno, prišli do pravnega zaključka, da je toženka izpolnila pravilno svojo dolžnost in da toženka iz pomankljivosti dobavljene tkanine ničesar od nje terjati ne more. Toda pri vpogledu v to izvedeniško mnenje se je prezrlo, da tudi ta izvedenec ugotavlja različno število niti, da je bila za potko uporabljena pri vzorcu preja št. 22, pri dobavljeni tkanini pa št. 25 in da je zbog beljene osnove in potke trpežnost dobavljenega blaga manjša. Teža in jakost se ni dala določiti. Glede omenjenega trgovskega običaja je pa izvedenec izrekel, da njegova obstoja ni popolnoma gotov. — Stvar je v prvi vrsti presojati z vidika čl. 340 trg. zak. Pri dobavah po vzorcu ima prodajalec dolžnost, da ustreza dobavljeno blago vzorcu in je potemtakem za primer spora on dolžan, da to dokaže.

Trgovinski običaji in šege (čl. 279 trg. zak.) nimajo zakonske veljave in služijo le razlagi in tolmačenju volje strank, dočim je voljo strank v prvi vrsti povzeti iz njih pogodbenih izjav. Tožeča stranka se sicer sklicuje na tak običaj, a niti ne dokazuje, da je bil tak običaj nasprotni stranki znan. Iz naročilnega pisma pa izhaja, da je toženka zahtevala dobavo predpisanega blaga natanko po vzorcu in je dovolila razliko k večjemu glede barve. Iz tega pravno sledi, da po volji strank ni bila dopustna razlika glede jakosti (trpežnosti) in teže. Iz mnenja kemičnega laboratorija pa sledi, da je prav v tem pogledu bila zatrjevana znatna razlika. Da te razlike ni bilo, tožeča stranka niti ni poskušala dokazati, dasi je to bila njena dolžnost.

Ko torej tožeča stranka glede dobave ni popolnoma izpolnila svojih pogodbenih dolžnosti, je toženka utrpela škodo, ki jo je zatrjevala in izkazala. Zato je upravičeno uveljavljala svoje kompenzacijske pravice, ki pa učinkujejo že od tedaj za čas, ko so nastale. Toženkina nasprotna terjatev je nastala prilično v maju 1925 in torej od tožnice zahtevane obresti, ki bi tekle od tega časa, niso niti mogle teči, ko je bila glavica pobotana (§ 1438

o. d. z.). Tudi glede na tečaj češke krone zadostuje nasprotna terjatev za pokritje tožnične terjatve. Tožnična terjatev je torej pobotana. R. St.

ZNIŽANJE OBRESTNE MERE DRŽAVNE HIPOTEKARNE BANKE.

Upravni odbor državne hipotekarne banke je pred kratkim razpravljal o obrestni meri za bančna posojila in o podaljševanju roka za njihova odplačila in sklenil: Obrestna mera za posojila, kaktera bo v bodoče dovoljevala državna hipotekarna banka, se določi na 9 odstotkov, rok za odplačilo pa na 25 let. Da se prepreči neenakomernost med klienti banke, se dovoli 9% obresti tudi onim, ki so se zavezali plačevati 10% obresti in odplačati dolg v krajšem nego 25-letnem roku.

VIŠINA CARINE IN VREDNOST BLAGA.

Na gospodarski konferenci je avstrijska delegacija predložila primerjalno študijo o višini carine napram vrednosti blaga. V ta namen je ugotovila višino carine za 402 predmeta po 50 različnih carinskih tarifah. Po grafičnih tabelah, ki so priloženi študiji, imajo najnižjo carino Belgija, Nizozemska in Danska. V teh državah dosega carina ca 15% od vrednosti. V naslednji stopnji 15% do 20% so izkazane naslednje države: Švica, Avstrija, Švedska in Nemčija. Med 20 do 30 odstotki od vrednosti znaša carina v Franciji in v Italiji, med 30 in 40 odstotkov pa na Ogrskem, na Čehoslovaškem in v Jugoslaviji. Še višja je carina na Poljskem, kjer znaša preko 40 odstotkov in na Rumunskem, kjer še celo presega 50 odstotkov od vrednosti ocarinjenega blaga.

POSLOVANJE PODEŽELSKIH TRGOVIN V JUŽNI SRBIJI.

Minister trgovine in industrije je s posebno naredbo določil delokrog trgovin v Južni Srbiji izven mest. Vse te trgovine se morajo tekom 6 mesecev preurediti tako, da bodo doela ustrezale predpisom o podeželskih trgovinah v ostali Srbiji, kar pomeni za nje bistveno poslovno omejitve.

Trgovina.

Žatski hmelj. Obe sekcije — nemška in češka — žatske zveze hmeljarjev sta po občinah natančno vse izmerili in sta prišli za žatski okraj za leto 1926 do sledečih zaključkov: s hmeljem kultivirani prostor je obsegal 9929 ha — v nemških okrajih 6660 ha, v čeških 3269; pridelek 148.858 stotov a 50 kg = 101.480 + 47.378 stotov. Pridelek leta 1925 je znašal 105.821 stotov, l. 1924 154.370, l. 1923

Dr. France Goršič:

Pokrajinski pokojninski sklad v Sloveniji.

(Nadaljevanje.)

III. Nekoliko statistike o prispevkih.

Celokupni prispevki premogovnikov so znašali l. 1924 7.977.580 Din. Od te vsote odpade na čas od 10. avgusta do konca leta 1924 Din znesek 3.501.000

leta 1925 je bilo predpisanih	7.891.000
leta 1926 je bilo predpisanih	7.551.000
leta 1927 v januarju in februarju pa	1.413.000
skupaj (zaokroženo na tisočake)	20.356.000

Ta znesek je bil porazdeljen tako (o izpremembi ključa za dobo od 1. januarja 1927 bom kasneje govoril), da je prejel:

PPS za rudarje znesek	14.714.000
SUZOR znesek	4.942.000
PZ znesek	700.000

kar da gori izkazano znatno vsoto 20.356.000 ki se je zgolj leta 1926 znižala za neznamenit odpis zneska (okroglo) 22.000 tako da so prispevki v zadnjih 31 mesecih znašali faktično 20.334.000

Mesečni prispevki so se gibali med najmanjšim zneskom v mesecu maju 1926 Din 505.600.—, pa največjim zneskom v mesecu decembru 1926 838.500 Din. Povprečje mesečnih prispevkov v času od avgusta 1924 do konca februarja 1927 znaša (okroglo) 656.000 Din. Koliko prispevajo posamezni premogovniki, to razmerje se seveda izpreminja prav tako, kakor konsum premoga. Tudi se izpreminja število premogovnikov, ki so v obratu. Navzlic temu pa je baza kaj trdna. Zadošča naj, da ugotovimo na podstavi izkazov za mesec februar 1927, da participira Trboveljska premogokopna družba (Trbovlje, Zagorje, Hrastnik, Rajhenburg, Laško in Kočevje) pri prispevkih za mesec februar 1927 z dobrimi 88%, da sta državna premogovnika v Velenju in Zabukovici udeležena s skoro 6% in da na vse ostale zasebne premogovnike v Sloveniji skupaj ne odpade več ko pičlih 6%.

IV. O višini doklad.

Razpredela (tabeli) I. in II., ki sta navedena v § 1. zakona o PPS, sta bila prenešana z razglasom pokrajinske uprave za Slovenijo z dne 1. septembra 1922. l., opr. št. IV. 7703/22 ad (Uradni list št. 92 ex 1922, stran 616). Prva tabela velja za provizioniste, vdove in sirote bratovskih skladnic, za rentnike, vdove in sirote po-

kojninskega zavoda ter za vdove, sirote in ascendente delavske in železničarske nezgodne zavarovalnice, druga tabela pa za invalide delavske zavarovalnice in železničarske nezgodne zavarovalnice (sedaj oboje SUZOR), ako znaša njih izgubljena delazmožnost po končanem zdravljenju več ko 2/3; doklada se odmerja s toliko šestinkami zneskov, navedenih v tabeli I., kolikor šestink znaša pri invalidih delazmožnost. Najvišja doklada ne sme presegati 150 Din mesečno, vsota mesečnih dohodkov, povišanih z doklado, pa ne zneska 300 Din. Ako vrsta dohodkov, povišanih z doklado, ne doseže najvišje meje predhodnih rubrik, se zvišajo doklade na najvišjo mejo te rubrike. Pristojbina 5 Din za vsako prodano tono premoga, ki je konsumu namenjen, se ne predpisuje obratu samemu, ki producira premog, niti se ne pobira od deputatov njegovih uslužbencev. Nadalje je izvzet premog, ki ga dobivajo občine za aprovizacijo prebivalstva. Rudniške uprave morajo plačati to doklado na premog kojec vsakega meseca in obenem predložiti mesečne izkaze o produkciji premoga tako, da dospo izkazi najpozneje do 10., novci pa najpozneje do 15. dne vsakega meseca za minuli mesec. Ako denar ne dospe do tega dne, se morajo plačati od dolžnega zneska izza dne vplačljivosti 5% za-

mudne obresti. PPS za rudarje (za bratovske skladnice), SUZOR (za delavsko zavarovalnico za nezgode in za železničarsko nezgodno zavarovalnico) ter PZ naj istočasno s provizijami in rentami mesečno naprej nakazujejo iz lastnih sredstev tudi draginjske doklade svojim provizionistom oz. rentnikom, izdane vsote pa naj se najkasneje do 25. vsakega meseca nadoknadijo iz PPS.

V. Kako dejansko poslujejo udeleženi zavodi.

Poslovanje Pokrajinskega pokojninskega sklada za rudarje (PPS za rudarje) v Ljubljani, Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu (SUZOR) in pokojninskega zavoda za nameščence v Ljubljani (PZ) glede priznavanja in izplačevanja draginjskih doklad je precej različno.

I. PPS za rudarje priznava in izplačuje draginjske doklade točno po predpisih zakona o PPS za Slovenijo na podstavi ugotovljenih dohodkov ali ugotovljenega imovinskega stanja upravičenca (tu sodelujejo občinski uradi in orožništvo). Vendar pa izplačuje doklade ne samo provizionistom bratovskih skladnic iz dobe, ko je bil PPS že ustanovljen, marveč tudi provizionistom, ki so provizionisti postali kasneje, to tedaj, kadar njihovi dohodki s provizijo vred ne prekašajo maksimalnih dohodkov,

47.212, l. 1922 86.087 in l. 1921 48.152. Samo leto 1924 je bilo boljše od lanskega.

Svetovni žitni kartel. V Kansas City v Ameriki se je vršila 5. in 6. t. m. od kanadskega pšeničnega kartela sklicana konferenca mednarodnih pšeničnih kartelov. Zastopani je bil kartel zveznih držav avstralskih, udeležili so se zborovanja zastopniki Argentine, Italije in Rusije. Zborovanje o ustanovitvi kartela, ki bi obsegal vse dežele, ki imajo žitni prebitek, se je vršilo tajno, z izključitvijo javnosti; vendar se je zvedelo, da so se vsi udeleženci izrekli za to, naj centralni prodajni urad ponudbe skozi vso dobo porabe smotreno razdeli. Natančno se sicer še niso domenili, temveč so prepustili potankosti bodočim konferencam. Vseeno so pa krogi kanadskega pšeničnega kartela zadovoljni, ker upajo, da so se približali cilju svetovnega pšeničnega kartela. Žitnim kartelom pravijo angleško govoreče dežele pool (izgovori: pul).

Industrija.

Poljski petrolejski kartel. Na eni zadnjih konferenc so se lastniki petrolejskih jam na Poljskem odločili, da ustanove petrolejski kartel. Za enkrat je doba kartela za poizkušnjo določena na eno leto. Poleg petroleja se bo karteliranje nanašalo tudi na bencin.

Jablonska industrija. Izdelovalci, izvozniki in delavstvo jablonske industrije so se dogovorili glede oblikovanja cen. Dogovor je provizoričen in velja zaenkrat do konca t. m. Upajo, da bo do konca maja nastopilo v stekleni industriji pomirjenje in da bo nato mogoče skleniti dogovor trajno. Za pomirjenje razmer v jablonski industriji hočejo ustanoviti eksporterji tudi skupni prodajni urad.

Vickers Ltd je eno največjih podjetij angleške železne industrije. Izdali so bilanco za leto 1926, ki je že zato posebnega pomena, ker se tiče prvega poslovnega leta po reorganizaciji družbe. Položaj družbe se je kljub škodi, povzročeni po premožnem štrajku, utrdil, dohodki so se zvišali. Čisti dobiček je znašal po izdatnih odpisih še zmeraj 562.000 funtov, za 142.000 funtov več kot v letu prej. Dividendo bodo izplačali samo za prednostne delnice (418.000 funtov), za osnovne delnice pa nič, temveč bodo prebitok rajši porabili za ojačenje glavnice. Obenem predložena skupna bilanca Vickersovega koncerna zaključuje s prebitkom skoraj enega milijona funtov. Številke računskega zaključka pravijo, da so podjetja finančno utrjena in da se v zadovoljivi smeri razvijajo. Ni še dolgo, ko se temu koncernu ni dobro godilo; zato so vse podjetje reorganizirali.

Ali si že pridobil »Trgovskemu listu« vsaj enega novega naročnika?

utrjenih v zakonu o PPS. Zato se število dokladancev, ki je bilo poprej izdatno palo, radi izrednih dogodkov včasih zopet poveča (koncem leta 1925 4095 oseb, konec prvega polletja 1926 pa 4288). Draginjske doklade so zlasti narasle v maju 1926. l., ko je bilo reducirano delo v trboveljskem premožniku.

Draginjske doklade se priznavajo i za popolno i za delno invalidnost, za poslednjo pa zgolj tedaj, kadar presega 33 1/3%. Največje doklade mesečno so:

a) za provizioniste	Din 150.—
b) za vdove	Din 112,50
c) za prave (dvojne) sirote	Din 112,50
d) za ascendente	Din 112,50
e) za sirote	Din 42.—
f) za enega provizionistovega rodbinskega člana	Din 42.—

II. SUZOR priznava in izplačuje draginjske doklade na podstavi svojega pravilnika o draginjskih dokladah (Pravilnik za izdavanje dodatka na skupno rentnicama središnjeg ureda za osiguranje radnika z dne 12. oktobra 1923. l., odobren po ministru socialne politike dne 24. decembra 1923. l., Br. 124.474). Izjema so rentniki bivše južne in državne železnice, katerim se izplačujejo zgolj doklade, ki jim pristojne po zakonu o PPS. (Dalje prihodnj.)

Denarstvo.

Pravilnik za izdavanje industrijskih obveznic bo ministarstvo za trgovino in industrijo v kratkem izdalo. S tem se bo izpolnila davna želja večjih industrijskih podjetij, ki so glede precejšnjih posojil že v pogajanjih z inozemstvom.

Avstrijska Narodna banka. Številka 4. poročil te banke je kot pregled prvega letošnjega četrtletja posebno bogata. Najprvo pride poročilo bančnega ravnateljstva o državnih financah, položaj trgovine, industrije in poljedelstva, izvoz in uvoz, gibanje cen najvažnejših izdelkov zadnjega časa pri denarnih in finančnih zavodih, pregled mednarodnih valut in avstrijskega kreditnega položaja. Obsežne tabele kažejo razvoj poljedelstva v Avstriji v zadnjih letih, tako glede posejanega sveta kot glede dviga pridelka na ha. Posebni sezname kažejo posojila, ki jih je najela Avstrija v inozemstvu, zlasti v Holandiji, Švici, v U. S. A. in v Angliji. Enajst grafičnih tabel nam kaže konjunktorni pregled o vsem gospodarskem položaju, tako na primer: številke produkcije, najvažnejše javne dajatve, agrarne razmere itd. Vidiš vse gospodarstvo Avstrije.

Francoski frank. Finančno ministarstvo demantira vesti o valorizaciji franka in izjavlja, da se drži Poincaré slevkoprej smernic, ki jih je začrtal v prejšnjih izjavah, namreč, da se drži franka na sedanjih višini in da se na ta način industriji, trgovini in poljedelstvu da možnost, da se zopet prilagodijo gospodarskemu položaju. Glede stabilizacije franka ne poda Poincaré nobene izjave.

Praška Mestna hranilnica je imela bilančno sejo. Računski zaključek za leto 1926 pravi, da je bilo 31. decembra 1926 v hranilnici 1.617.116.785 Kč hranilnih vlog, od katerih je bilo 1.435.441.000 Kč v hranilnih knjžicah, ostalo pa v tekočem računu. Med letom so se hranilne vloge dvignile za 232.313.000 Kč, v letu 1925 za 154.547.480 Kč. Ne samo vsote so se lani zelo dvignile, temveč tudi število vlagateljev; na koncu leta 1925 je bilo število hranilnih knjžic 294.504, na koncu leta 1926 pa 316.510. Skoraj polovica vseh knjžic (148.688) se je glasila na manj kot na 500 Kč, 88% vseh knjžic pa na manj kot 10.000 Kč. Torej so bili večinoma manj premožni ljudje, ki so imeli naložene svoje prihranke v hranilnici. Povpraševanje po hipotekarnem, stavbnem in občinskem kreditu je bilo z ozirom na ugodne posojilne pogoje zelo veliko; zakasnitev v posvetovanju o stavbno-pospeševalnem zakonu je imela za posledico, da so vzeli prisilci le manjši del zaprosenega kredita; vseeno so se pa hipotekarna posojila dvignila za skoraj 50 milijonov Kč na 485 milijonov; dovoljenih in na potu izplačila je bilo pa nadaljnjih 192.739.000 Kč. Lombardnih posojil je bilo 226.891.000 Kč. — Z veseljem ugotavljajo, da so se tudi tri slovaške podružnice Mestne hranilnice zelo dvignile. In tudi pri njih je najbolj razveseljujo znamenje to, da so nalagali v prvi vrsti srednji sloji. — Upravni stroški so znašali 8.149.747 Kč, kar pomeni v primeri z zaupanimi vlogami 0,504% napram 0,605% v letu 1925; kajti režija se ni zvišala. Na koncu so z zadovoljstvom ugotovili, da se je tudi v tekočem letu število vlog zvišalo, do konca aprila za več kot za 131 milijonov Kč, tako da upravlja Mestna hranilnica danes že 1 1/2 milijarde Kč, kar bo prišlo zlasti stavbenemu gibanju v prid.

Davki in takse.

Povračilo davka na poslovni promet na Čehoslovaškem ob izvozu. Pri nas naveden promet ob izvozu iz naše države ni zavezan davku na poslovni promet, ker je v predmetnem zakonu uveljavljeno načelo, da je samo oni promet zavezan temu davku, pri katerem ostane tako blago kakor denar (odškodnina) v državi. Na Čehoslovaškem je pa tudi izvoz zavezan davku na poslovni promet. Interesenti, v prvi vrsti izvozniki Čehoslovaške, si v zadnjem času veliko prizadevajo, da se tudi tam izvoženo blago oprosti prometnega davka. Predmetna pogajanja še niso končana, kajti finančna uprava se brani, da bi željam izvoznikov ugodila v polnem obsegu. Pripravljena pa je to vprašanje rešiti na ta način, da bi se prometnega davka oprostilo samo ono izvozno blago, pri katerem bi

davek bistveno kratil konkurenčno zmogljivost izvoženega blaga na zunanjih tržiščih. Industrija vztraja na svoji zahtevi po polni oprostitvi. Pogajanja se še nadaljujejo in je pričakovati, da se bo uveljavil kompromisni predlog finančne uprave.

Taksna prostost azijskega dobička pri emisiji delnic. — Azijski dobiček pri emisiji delnic je bil pri nas izza dne 15. novembra 1923 dalje zavezan emisijski taksi po tarifni postavki 10. taksne tarife. Taksna dolžnost tega dobička je bila izrecno določena v pripombi 3 k tej tarifni postavki in se je raztezala tudi pro praeterito na vse dobičke, dosežene izza dne 1. januarja 1919, kar je prizadetim podjetjem povzročilo mnogo stroškov in sitnosti, posebno ker so bili upravni organi v interpretaciji predmetnega določila jako rigorozni. — Ker je taksna dolžnost azijskega dobička stvarno neutemeljena, je Narodna skupščina v finančnem zakonu 1927/28 ukinila omenjeno pripombo 3, po kateri se plačuje taksa tudi od azijskega in je s tem vpostavila položaj, kakoršen je bil pri nas pred 15. novembrom 1927, da azijski ni bil zavezan niti taksi, niti neposrednemu davku.

Plačevanje davka z 20% boni. — Te dni je ministarstvo financ izdalo navodilo glavnim uradom glede plačevanja davkov s priznancami o 20% odbitku ob zamjenjavi kronskih novčanic. Po teh navodilih bodo davčni uradi sprejemali za plačilo davkov označene priznanice od oseb, na katere se priznanice glase ali od njihovih naslednikov, vendar pa samo take priznanice, ki se glase na zneske izpod 1000 Din. Osebe, ki se poslužijo te ugodnosti, nimajo pravice odplačevati svojih davčnih zaostankov ob ugodnostnih rokih, to je na obroke. Ako se glasi priznanica na višji znesek nego 1000 Din, mora davčni urad priznanico prevzeti in stranki izdati novo priznanico za znesek, katerega ima še terjati od države. Davčni zaostanki se morejo z navedenimi priznancami plačevati samo v tekoči proračunski dobi, vsled česar naj oni, ki se žele poslužiti te ugodnosti, to čimprej store.

Carina.

Nov pravilnik za carinske posrednike. Generalna direkcija carin je izdelala nov pravilnik za carinske posrednike, kojega v kratkem predloži ministrskemu svetu v odobritev. Kakor čujemo, so vse gospodarske zbornice brzojavno zahtevale, da se pravilnik ne predloži v odobritev, dokler se ne zaslišijo tudi interesenti.

Carinski prejemki v tretji desetini meseca aprila t. l. V tretji desetini meseca aprila t. l. so pobrale centralne carinske blagajnice na carini sledeče zneske: v Beogradu Din 9.622.344, v Zagrebu Din 12.675.088, v Novem Sadu Din 8.975.088, v Ljubljani Din 8.486.672, v Dubrovniku Din 3.110.524, v Skoplju Din 1.436.935 in v Splitu Din 2.146.601, skupaj 46 milijonov 453.202 Din. V celem mesecu aprilu t. l. se je pobralo na carini Din 141.873.451, dočim je znašal donos v aprilu g. 1925 Din 171.764.508.

Promet.

Rumunija si gradi brodovje. Rumunsko prometno ministarstvo je sklenilo, da bo pri velikih evropskih tovarnah naročilo 8 morskih parnikov, in sicer 3 moderno opremljene potniške ladje ter 5 tovornih ladij kot dopolnilo trgovskega brodovja. Za ladje se pogaja ministarstvo z zastopniki angleških, nemških, nizozemskih, francoskih, italijanskih in danskih ladjedelnic. Odločuje cena.

Iz naših organizacij.

Sreski gremij trgovcev v Celju razglasa: Z ozirom na svoječasnno objavo Sreskega gremija trgovcev v Celju, s katero se je članstvo opozorilo na odločbo o prepovedi inozemskim trgovcem in potnikom nabirati naročila pri privatnih osebah, se člani na novo opozarjajo in naprošajo, da nemudoma javijo načelstvu konkretne slučaje prestopkov, ki bi jih zakrivila taki potniki. V naznanilu se naj navede ime tvrdke, katero zastopa potnik. Prijavljene so gremiju pritožbe, da se inozemski potniki ne ozirajo mnogo na to določbo in da nemoteno pobirajo naročila pri privatnih osebah. V prvi vrsti se članstvo opozarja na potnike raznih inozemskih knjigarn, ki stalno pošiljajo svoje potnike z direktnim naročilom, da obiščejo razne privatne stranke. Tudi ostalo prebivalstvo se naproša, da naznani gremiju slučaje nabiranja naročil potom inozemskih potnikov. Gremij bo zoper kršitelje teh predpisov najstrožje postopal in uplival na merodajne oblasti, da se takim kršiteljem dostop v našo državo zabrani. Načelstvo.

Gremij trgovcev za politični okraj Brežice vabi na občni zbor, ki se vrši v četrtek, dne 9. junija t. l. v veliki dvorani Narodnega doma v Brežicah ob pol 10. uri s sledečim dnevnim redom: 1. Pozdrav zborovalcev. 2. Poročilo načelstva. 3. Poročilo tajništva. 4. Računski zaključek in odobritev letnega računa za l. 1926. 5. Proračun za l. 1927. 6. Predlogi. 7. Volitev novega odbora. 8. Slučajnosti. Po § 16 gremijskih pravil se v slučaju nezadostnega števila članov vrši 1 uro pozneje (pol 11. uri) občni zbor pri vsakem številu navzočih. Vsak član naj prinese vabilo s seboj kot legitimacijo članstva.

RAZNO.

Bosanske češplje v nevarnosti. — V zadnjem času se vedno bolj množi golazen, ki uničuje nasade sliv v Bosni. Preti nevarnost, da se ta rastlinska bolezen razširi po vsej Bosni, kar bo pomenilo za Bosno veliko gospodarsko škodo. — Uradni krogi so na delu, da se prepreči nadaljno širjenje bolezni.

Učiteljsko na strokovnih nadaljevalnih šolah. — Z naredbo z dne 15. marca 1926, št. 16.354, je minister trgovine in industrije odredil, da se je pri izbiri učiteljskega osebja na strokovnih nadaljevalnih šolah ozirati v prvi vrsti na učiteljsko meščanskih in srednjih šol. — Vlada se prav mačehovsko briga za naše strokovno nadaljevalno šolstvo in dovoljuje posameznim šolam samo nezaten del podpore, katera jim po zakonu gre. Prav bi torej bilo, da bi posvečala več pozornosti finansiranju šol, nego vprašanju, kdo poučuje na šoli, kajti vsaj pri nas je pretežna večina učiteljsva na teh šolah kvalificirana za strokovni pouk.

Ogrska volna. Povsod po Ogrskem se je striženje volne že pričelo, in računajo s tem, da bo na velikih posévitih končano do 10. junija. Cene pri producentih se gibljejo med 2,28 in 3,60 pengö. Kmetje s produkcijo volne niso zadovoljni in se priložujejo zlasti nad nerentabilnostjo ovčereje, oziroma volnene produkcije. V svrhu dviga rentabilnosti bodo postavili sedaj izdelovanje ovčjega sira na zadružno podlago, da izrinejo hudo češkoslovaško konkurenco.

Gospodarske vesti. Mesto New York je najelo pri newyorških bankah posojilo 60 milijonov dolarjev. Posojilo se bo obrestovalo po 4%, kar je najnižja obrestna mera, ki jo je plačalo to mesto za kakšno svoje posojilo v zadnjih 18 letih. — Kljub stalni gospodarski krizi v Avstriji hranilne vloge vseeno neprestano rastejo. V decembru lanskega leta so znašale 892 milijonov šillingov, so se v januarju (s pripisanimi obrestmi vred) dvignile na 937 milijonov, v februarju na 959 in v marcu na 970 milijonov. Zlasti velik je bil prirastek pri Osrednji hranilnici mesta Dunaj, ki je imela s čekovnimi vlogami vred na koncu marca 216,8 milijonov hranilnih vlog. Ker so imele vse velebanke skupaj 306 milijonov vlog, ni več daleč čas, ko bo imela Osrednja hranilnica prav toliko vlog kot banke. — Češkoslovaško podjetje škoda bo izplačalo dividendo 50 Kč, lani jih je bilo 44. — Prvo letošnje četrtletje kaže pri avstrijskih zveznih železnicah napram lanskemu prvemu četrtletju približno zboljšanje za 15 do 20 odstotkov. Zlasti živahen je bil mesec marec. — Da dvigne eksport, ki je v zadnjem času zelo zaostal, je vpeljalo poljsko prometno ministarstvo posebno tarifno olajšavo v višini 10 do 50 odstotkov za izvoz ječmena, sladja, krompirjeve moke, škroba, prašičev, mesa, raznih vrst leša, surovega masla, terpentina, petroleja, soli, stekla, steklenine, cementa, surovega železa, jekla, pločevine, žice, fračnic, strojev itd. Tarifne olajšave veljajo do 30. septembra. — Tri ogrske družbe se pogajajo, da bodo pretvorile Elizabetni mlin v Budimpešti v veliko tekstilno tovarno. Imela bo 46.000 vreten in 550 stavev. Pogajanja so pred

Produkcija kisa

družba z o. z.

Ježica pri Ljubljani

proizvaja letno čez pol milijona litrov naravnega aromatskega kisa.

Jedilni kis iz najfinejšega špirita 12 %.

Namizni kis iz pristnega vina 10 %.

V jakosti brez konkurence.

Prepričajte se o prvovrstni kakovosti našega izdelka!

zaključkom. »Trgovski list« je že pisal, kako se ogrska mlinska industrija vsled pomanjkanja dela pretvarja v likerno, šokoladno, tekstilno in drugo industrijo. — Naša Narodna banka je imela 8. t. m. za 5449 milijonov dinarjev bankovcev v obliki, njih kovinsko krilje je znašalo 395.7 milijonov dinarjev. — Pošna hranilnica na Hrvaškem je imela na koncu aprila 370 milijonov dinarjev hranilnih vlog. Število imejiteljev računov je bilo nad 14.000. — Amerikanci so sklenili, da bodo produkcijo petroleja na več krajih omejili ali pa sploh ustavili ter jo s tem definitivno uredili. Nastavili bodo diktatorja, ki bo imel prvo besedo pri določanju, kateri viri naj se uporabljajo. — Angleško premogarstvo je v znamenju nadprodukcije in so podjetja večkrat nerentabilna. — Angleška produkcija jekla izkazuje v zadnjem času v primeri z lanskim letom višje število, a morajo še veliko uvažati, da zadovoljijo potrebo angleških tovarn. V letu 1913 je znašal import jekla povprečno 186.000 ton na mesec, v letošnjem januarju je pa znašal 555.000 ton. Najprej morajo izvršiti naročila, ki so vsled štrajka nastala, drugič naročuje ogromne množine ladjegradbenega industrija, ki je krizo popolnoma prestala; dalje slabna, avtomobilna in vagonška industrija. — Splošna svetovna poraba jekla je sedaj daleko večja kot kdaj poprej. Pred vojsko ni šla nikdar čez 18 milijonov ton na leto, sedaj je pa že v letu 1925 znašala nad 20 milijonov ton. Pred vojsko je krila Anglija več kot četrtino svetovnega konsuma, l. 1907 celo nad polovico, sedaj pa krije komaj še šestino. — Denarna likvidnost na Ogrskem je kljub velikim zahtevam dežele velika. Hranilne vloge pri bankah in hranilnicah se nadalje dvigajo. Iz inozemstva prihajajo obilne denarne ponudbe. Prve banke dobivajo dolarske ponudbe na tri mesece po 5%, funte po 5 1/2 %, pengö po 6%.

Po svetu. — V svrhu eksportnega dviga sadja in zelenjave iz Ogrske bo izšla naredba trgovskega ministra, ki daje eksportne tarife, tako kot lani. — Na Poljskem so definitivno sprejeli novi industrijski zakon, ki določa med drugim, da je pri vseh industrijskih in obrtnih podjetjih dodelitev koncesije odvisna od spričevala usposobljenosti. V principu velja ta določba tudi za inozemce, v kolikor je v medsebojnih dogovorih zajamčena medsebojnost. — Izplačilo 70-milijonskega poljskega posojila se bo izvršilo še v tem mesecu; 35 milijonov bodo porabili za stabilizacijo zlata, 35 milijonov za investicijske svrhe. Kot kontrolni organ bo funkcioniral zastopnik Federal Reserve Banke pri Poljski banki. — Insolventna je postala ena najstarejših dunajskih konfekcijskih tvrdk Mayer Co, ustanovljena leta 1859. Aktiva znašajo 339.000 šilingov, pasiva 523.000 šilingov. Ponujajo 35 odstotno poravnalno kvoto. — Vsled slabe kupčije je odpustila italijanska avtomobilna tovarna Fiat več kot tisoč delavcev, za ostale pa je napovedala znižanje plač. — Vsled bančnega póloma na Japonskem so uvedli moratorij. Njegova doba je sedaj potekla. Prva borza v Tokiu po moratoriju je bila mirna, tečajna baza se je gibala precej nad povprečnostjo tečajev pred moratorijem. Vse podružnice banke Formosa so odprte in se razvija kupčija pod normalnimi pogoji. — V prvih štirih mesecih tekočega leta je znašal uvoz v Francijo 17.571 milijonov frankov, za 2187 milijonov manj kot v isti dobi lanskega leta; izvoz iz Francije je pa z 18.254 milijoni presegel lanski izvoz za 649 milijonov frankov. Lani še pasivna trgovska bilanca se je izpremenila letos v aktivno. — Reparacijska plačila Nemčije so se dvignila od 788 milijonov mark v prvem reparacijskem letu na 1060 v drugem in na 561 v prvi polovici tretjega reparacijskega leta. Tako-le se razdelijo: Francija je dobila 48,3%, Anglija 23,6, U. S. A. 8,3, Italija 7,5, Belgija 5,6, Jugoslavija 3,9%, ostalo pa Japonska, Rumunija, Portugalska, Grška in Poljska. 60% odplačil je obstojalo v mednarodnih dajatvah, in sicer največji del v koksu in premogu (21,9%), 6,8% v kemičnih gnojilih itd. — Po poročilu Sociéte d'Etudes et d'Informations Economiques obstoji rusko trgovsko brodovje sedaj iz 173 ladij z vsebino 206.500 brutoregister-ton napram 775.000 tonam v letu 1913. Po ruskih zadržilih bo znašala vsebina brodovja po izvedbi gradbenega načrta leta 1931 631.000 ton, se bo torej predvojni višini precej približala. — Deutsche Levante-Linie, Hamburg, je za več vrst važnega blaga bistveno znižala voznino v Levanto in dežele ob Jadranu. Znižanje voznine znaša povprečno 5 do 10 šilingov. — Na občnem zboru francoske velebanke Sociéte Générale so na predlog upravnega sveta zvišali delniško

glavnico od 500 milijonov na 750 milijonov frankov z 200 milijoni frankov osnovnih in s 50 milijoni frankov prednostnih delnic s petkratno glasovalno pravico. — Lani je bilo v Nemčiji v obratu 253 sladkornih tovarn, v sladkornem gospodarstvem letu 1927/28 jih bo obratovalo 249; pet jih bodo opustili, ena pa bo začela zopet delati. S sladkorno peso obdelani prostor se je od lani na leto povečal za 8,57% na 401.298 ha. Največji prirastek izkazuje Vzhodna Prusija, Turingija in Južna Nemčija. — Kredit 10 milijonov funtov, ki bi ga bila morala dobiti Rusija v Londonu, je bil že čisto določen, pa ga zaenkrat ne bodo izplačali, zaradi znane preiskave pri »Arcos«. Sedaj beremo, da ni imela ta preiskava nobenega uspeha. Kako bo s kreditom, se za enkrat ne more nič reči. — Po zadnjem izkazu Avstrijske Narodne banke je šel efektivni obtok bankovcev za 52 milijonov šilingov dol na 51,6% na koncu aprila. — Kreditna banka v Soliji predlaga zopet 9% dividendo. — Za 8. september je sklican v Zatec na Češkem kongres trgovcev s hmeljem. Drugo leto se bo vršil kongres v Novem Sadu v Jugoslaviji. — Na Češkem pripravljajo končno ureditev poljedelskih zbornic. S predlogom se bodo pečale še politične stranke, zlasti agrarci in ljudska stranka. — Ruska komisija na Dunaju bo te dni ustanovljena in bo začela delovati najbrž že v juniju. — Na dunajskem denarnem trgu je nastopila stagnacija.

TRŽNA POROČILA.

Mariborsko sejmsko poročilo. Na svinjski sejem dne 18. maja 1927 se je pripeljalo 337 svinj. Mladi prašiči 5—6 tednov stari komad 80—125 Din, 7—9 tednov stari komad 150 do 225 Din, 3—4 mesece stari komad 330—350, 5—7 mesecev stari komad 420—450, 8—10 mesecev stari komad 530—600, 1 leto stari komad 1100 do 1200 Din; 1 kg žive teže 9.50—11, 1 kg mrtve teže 15—17 Din. Prodalo se je 226 komadov.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 20. maja t. l. ponudbe glede dobave 200 kg vrvice za zalivkanje; do 27. maja t. l. pa glede dobave 1 kretniškega nastavka. Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odelenju te direkcije. — Intendantsko slagalište Mornarice v Tivtu sprejema do 10. junija t. l. ponudbe glede dobave raznega materiala (metle, krtače, mast za parkete, loj, sveče, milo, soda, steklen papir, cunjje, vžigalice itd.). Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 19. maja t. l. pri Generalni Direkciji Železnic v Atenah glede dobave hrastovih železniških pragov. Dne 2. junija t. l. pri

Pomlad!

Nogavice, kravate, srajce, rokavice, naramnice, žepni robel, nakit za obleke, otroške majice, nahrbtniki, palice, dežniki, klobi v vseh barvah, šifoni, Solingen škarje, noži, potrebščine za krojače, čevljarje, lepelnike, šivilje in sedlarje. Razna dišeča mila — samo pri

Josip Petelinč

blizu Prešernovega spomenika, ob vodi

Ljubljana.

Najnižje cene! Točna postrežba!

Direkciji pošte in telegrafa v Ljubljani glede dobave novega ali rabljenega brzotiskalnega stroja. Dne 3. junija t. l. pri Ekonomskem odelenju Direkcije državnih železnic v Ljubljani glede dobave pisarniškega materiala; dne 8. junija t. l. glede dobave raznih tiskovin; dne 11. junija t. l. glede dobave raznih tiskovin, vrvice za zalivkanje; dne 14. junija t. l. glede dobave cunj; dne 15. junija t. l. glede dobave 20 ton livarskega koksa, pisarniškega materiala; dne 17. junija t. l. glede dobave mehkih desk, raznega materiala (snažilna pasta, sveče, parafin, grafit, gladilno platno, kristalna soda, denaturiran špirit, kreda za pisanje, stenja za petrolej in olje); dne 18. junija t. l. glede dobave 17.000 komadov nalučnikov ter 11.260 kg raznih vijakov z maticami. — Dne 4. junija t. l. pri Direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave 4 kompletnih skretnic, 4000 komadov vijakov za tračnice, 4000 komadov groverjevih obrobov, 100 komadov spojnec ter 10.000 komadov tračnih žebeljev. — Dne 4. junija t. l. pri Direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave telegrafsko-telefonskega materiala; dne 16. junija t. l. pa glede dobave raznega papirja. — Dne 6. junija t. l. pri Upravi državnih monopolov, ekonomsko odelenje v Beogradu, glede dobave desk in letev. — Dne 7. junija t. l. pri Direkciji državnih železnic v Sarajevu glede oddaje pretovarjanja blaga v Bosanskem Brodu; dne 17. junija t. l. pa glede dobave signalnih stekel in stekel za svetilke. — Dne 10. junija t. l. pri Glavnem Sanitetskem Slagalištu v Zemunu glede dobave 100 komadov bolniških šatorov; dne 15. junija t. l. glede dobave 1500 komadov steklenic.

Prodaja. Dne 7. junija t. l. se bo vršila pri Auto-Komandi II. Armijske Oblasti v Sarajevu ofertalna licitacija glede prodaje avtomobilov, bicikljev, železnih in gumijevih odpadkov, lesenih in železnih sodov itd. — Dne 15. junija t. l. se bo vršila pri Kr. Direkciji Šum v Vinkovcih ofertalna licitacija glede prodaje raznega lesenega materiala.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesantno na vpogled.

Veletrgovina

A. ŠARABON

v Ljubljani

priporela

špecerijsko blago

raznovrstno žganje, moko in deželne pridelke. — Raznovrstne rudninske vode.

Lastna pražarna za kavo in mlin za dišave s električnim obratom. Ceniki na razpisih!

Prometni zavod za premog d. d.
Ljubljana

prodaja po najugodnejših cenah in samo na debelo

PREMOG, domači in inozemski za domačo kurjavo in industrijske svrhe

KOVAŠKI PREMOG vseh vrst

KOKS, livarniški, plavžarski in pilniski **BRIKETE**

Prometnj zavod za premog d. d. v Ljubljani

Miklošičeva cesta 15/1.

Trgovci, obrtniki, industrijalci, oglašajte v „TRGOVSKEM LISTU“!

Najboljša v materialu in konstrukciji so:

Josip Petelinca
kolesa in šivalni stroji

znamke

Gritzner, Adler in Phönix.

Najlepše opreme, pesamezni deli, pnevmatika, igle za vse sisteme — samo v

Najnižje cene. — Tudi Ljubljani blizu Prešernovega spomenika ob vodi.

Veletrgovina kolonijalne in špecerijske robe

IVAN JELAČIN, Ljubljana

Zaloga sveže pražene kave, mletih dišav in rudninske vode.

Točna in solidna postrežba! Zahlevajte cenike

TISKARNA MERKUR LJUBLJANA
GREGORČIČEVA 23
TRG.-IND. D. D.

Se priporoča za tisk vseh trgovskih, obrtnih, industrijskih in uradnih tiskovin. * Tiska časopise, knjige, brožure, cenike, tabele, vabila, lepake, posetnice itd. * LASTNA KNJIGOVESNICA. * TELEFON. ŠT. 2552.